

אנטיגונה

רקע למחזה :

- היה מלך שקראו לו לאיוס שהיה נשוי למלכה שקראו לה יוקסטא. להם נולד בן בשם אדיפוס. היה נביא בשם אורקל שנביא להם שהבן עתיד לרצוח את אבא שלו וישכב עם אמא שלו. ההורים ששמעו את הנבואה ביקשו להרוג אותו. שלחו מישהו איתו ליער כדי שירצח אותו. אך אותו שליח ריחם עליו ובמקום להרוג אותו מסר אותו לאימוץ. לימים הילד גדל, הנביא מגיע לאדיפוס ומספר את הנבואה לאדיפוס עצמו. כשהוא שומע את זה הוא בורח. במהלך הבריחה הוא נפגש עם אביו האמיתי ומתעמת איתו ורצח אותו. לאחר מכן הוא מגיע לעיר תבאי, בעיר הזו יש מפלצת שחדה חידות ומי שלא פותר את החידה מת. אדיפוס מצליח לפתור את החידה וכתוצאה מכך זכה בפרס להינשא למלכה שזו בעצם אמא שלו. הוא נשא את אמו ונולדו להם ארבעה ילדים : אנטיגונה, איסמנה, פולינקס ואתאוקלס. בהמשך הנביא גילה לאדיפוס שהוא התחתן עם אמו ורצח את אביו. אדיפוס כתוצאה מכך עקר את עיניו וגזר על עצמו גלות. בעקבות כך היה צריך לדאוג למלך. הוחלט שהאחים יעלו לשלטון לסירוגין, כלומר פעם פולינקס ופעם אתאוקלס. כשהגיע תורו של פולינקס למלוך אחיו לא רצה לתת לו את המלוכה. כתגובה, פולינקס יצא מהעיר וחזר עם צבא ונלחם באחיו – מלחמת אחים. תוצאות המלחמה : שני האחים מתו. מי עלה לשלטון? קראון אח של יוקסטא. כשקראון עלה לשלטון הוא גזר צו – "צו המלך" – אסור לקבור את פולינקס – כי הוא נחשב כבוגד שעזב את העיר. לא קוברים את גופתו היא תהיה מאכל לעופות השמיים ומי שיעז לקבור אותו ייענש במוות. לעומת זאת, את אחיו אתאוקלס זכה לקבורה מכובדת. מי שקוברת את פולינקס – ויוצאת נגד צו המלך - היא אחותו אנטיגונה.
- אנטיגונה דוגלת בכבוד האדם – צו האלים (זאוס) – כל אדם ראוי לגבורה. לטענתה צו האלים הוא מעל צו המלך.
 - נאמנות למשפחה – מוכנה למות בשביל להביא את אחיה לקבורה.
- מכאן, מתחיל המחזה. (פרולוג) – פגישה של אנטיגונה ואיסמנה בארמון.

פרולוג: מפגש בין שתי אחיות. אנטיגונה ואיסמנה.

אנטיגונה ואיסמנה נכנסות לבמה.

יש דוח שיח ביניהן.

אנטיגונה מאשימה את אביה בכל האסונות שקרו להן.

היא אומרת לאיסמנה שעליהם מוטל הדבר – לקבור את אחיהם, את פולינקס.

למרות צו המלך שאומר שמי שיפר אותה סופו מוות בסקילה אנחנו צריכות לקבור אותו.

איסמנה אומרת לה איך אפשר להפר את צו המלך?! הרי נענש- קראון יעניש אותם. היא מפחדת.

אנטיגונה: פולינקס הוא אחינו, בשר מבשרי, צו האלים קודם לצו המלך.

אנטיגונה: אני אקבור אותו גם אם אני אמות. אנטיגונה נאמנת למשפחה יותר מאשר לצו המלך.

אנטיגונה	איסמנה
אנו חייבות לקבור את אחינו פולינקס, בגלל 2 דברים:	- אנו חייבות להיות נאמנות לחוק. צו המלך הוא מעל הקול.
- צו האלים – כבוד המת, צו האלים מעל צו המלך.	- הנשים חלשות מהגברים.
- נאמנות למשפחה.	- המשפחה שלנו ידעה מספיק אסונות. אדיפוס: עקר עיניו וגזר עליו גלות. יוקסטה: התאבדה. שני האחים: פולינקס ואתאוקלס נהרגו במלחמה.
לא אכפת לה שכולם ידעו את כוונתה להפר את צו המלך.	היא מבקשת מאנטיגונה שמרי בסוד את רצונך להפר את צו המלך
תכונות: אמיצה, נחושה, נאמנה למשפחה.	תכונות: פחדנית, חלשה, ההפך מאנטיגונה, נאמנה לחוק, למלך.

תמונת 1 – נאום ההכתרה של קראון

קראון מצטייר מצד אחד כמלך אידאלי מראה עצמו כדמוקרטי וקשוב לעם, חוזר ומדגיש שטובת העם והמולדת מעל הכול, ולכן פולינקס שנחשב כבוגד לא יזכה להיקבר. מצד שני, הוא מתגלה כדיקטטור, רודן. מי שיפר את מצוותו דינו מוות ומי שילך איתו לא ימות. גם על הזקיף הוא מאיים בהמשך שאם לא ימצא את מי שכיסה את גופתו של פולינקס הוא ידוש את בשרו ויתלה אותו.

דיאלוג בי קראון והשומר

השומר בא לקראון ומציג בפניו שמישהו ללא ראיות שם עפר על גופתו של פולינקס לטענתו בחילוף המשמרות כנראה זה קרה השומרים הפילו גורל עשו הגרלה והוא בא לבשר את הבשורה

הרעה מבחינתו לא היה מנוס מלבשר למלך : אם הוא לא היה בא, הדבר היה מתגלה וסופו היה מוות.

עכשיו שהוא בא לבשר הוא יודע שגם דינו מוות כי לא שמע כראוי על הגופה.

המקלה אומרת לקראון אולי יד האלים הייתה בדבר וקראון אומר אין מצב פולינקס נחשב כבוגד רצה לפגוע במדינה ואיך האלים יתנו לו כבוד כנראה שמדובר באדם שנתן שוחד לשומרים. קראון מצווה על הזקיף להביא את מי שעשה את המעשה ואם לא יעשה זאת דינו מוות בתליה.

אודה 1 - שיר המקלה עם מסר חינוכי

המקלה מדברת על גדולתו וכוחו של האדם. האדם שולט בטבע הוא שולט בים עם האניות שלו הוא לא מפחד ממזג האוויר, הוא שולט על כל הנבראים על החיות הבהמות העופות והדגים רק מדבר הוא מפחד וזה המוות סוף המקלה אומרת שרק אם יש חוקים במדינה השלטו יציב ואם אין חוקים השלטון נופל.

קראון אומר את צו המלך – מי שינסה לקבור את פולינקס מות יומת.

אנטיגונה שומעת את זה ובכל זאת רוצה לקבור את אח שלה. בזמן החלפת המשמרות של השומרים היא מצליחה לקבור אותו.

תמונה 2- תפיסת אנטיגונה והובלתה למלך

אנטיגונה נתפסת פעם שנייה, היא מנסה לקבור את אחיה אבל הבכי שלה גרם לשומרים לתפוס אותה ולהביאה למלך היא לא מפחדת מהמוות נשאת אמיצה ומודה בפני המלך שהיא ניסתה לקבור פעם שנייה את פולינקס.

קראון פונה אליה ואומר לה האם את מודה במעשה והיא מודה. איך העזת להמרות את צו המלך אומרת לו אנטיגונה הצו שלך הוא מתחת לצו האלים ובשבילי הם מעל הכול אני לא מפחדת למות נפשי לא הייתה נחה אם לא הייתי קוברת את אחי בסוף היא מדברת בחוצפה כלפי קראון הכסיל שופט אותי.

כסיל= טיפש

ואז המקלה אומרת כמוה כאביה חוטאת במצח נחושה וחוטאת בחטא ההיבריס חטא הגאווה.

הובלתה של איסמנה לארמון

מופיע דיאלוג בין קראון איסמנה ואנטיגונה כאן איסמנה משתנה, איך שהכרנו אותה בפרולוג בפתיח המחזה היא הצטיירה כפחדנית כפופה לחוק המלך אין לה כוח מול גברים וכאן היא אמיצה מגנה על אחותה אנטיגונה ללא היסוס ולוקחת על עצמה את האשמה למרות שהיא לא

אשמה. אנטיגונה לא מוכנה לשתף את איסמנה במעשה היא אומרת לה את מלכתחילה לא רצית ותמיד היית נאמנה לצו המלך, לקראון. ואז היא שוב חוטאת בחטא ההיבריס: "זרים יהללך, קרובים יפארוני" ואז קראון אומר שתי אחיות: אחת יוצאת מדעתה והשנייה נולדה חסרת דעה. איסמנה שוב אומרת איך אוכל לחיות בלי אחותי וקראון אומר לה אין לך אחות היא כבר איננה. איסמנה מנסה לרכך את קראון שלא יהרוג את אנטיגונה כיוון שהיא כלתו המיועדת קראון ממשיך בשלו אומר רק המוות יציל אותה.

מובילים את איסמנה ואנטיגונה לארמון ושוב ואז שוב מופיעה נימה שוביניסטית במחזה על נשים. קראון אומר לשומרים "עמדו על המשמר כי רק נשים הינן".

דמות חדשה שמוזכרת היא הימון בנו של קראון איסמנה מנסה למנוע את מותה של אנטיגונה מוכנה למות עם אנטיגונה אך אנטיגונה מסרבת וממשיכה להיות תקיפה בעמדתה קראון גם הוא תקיף ואומר שהוא לא ייתן לבנו אישה שפורקת עול ואין לאנטיגונה פתח להצלה רק המוות.

אודה 2

בשיר המקהלה זה יש שני נושאים מרכזיים אחד גורל אף אחד לא יכול לברוח מנקמת האלים היא עוברת מדור לדור הקללה שלהם וזה מה שקרה עם משפחת אדיפוס דבר נוסף אסור לחטוא בחטא ההיבריס חטא הגאווה שהוא גורם לסופו של האדם.

מערכה שלישית קונפליקט בין קראון לבנו הימון(ארוס של אנטיגונה)

הימון מנסה לשחרר את אנטיגונה והוא עושה זאת בשלושה שלבים:

1. **שלב ראשון** - הוא מנסה לרכך את אביו ואומר לו אני איתך אני מסור לך ואתה מי שמדריך אותי ואני הולך בדרכך קראון מאוד מרוצה ואומר לו אסור לך ליפול ע"י אישה רק אנטיגונה העזה למרוד בי וזה מחליש אותו בעיני העם.

קראון מוסיף לדבריו שיש קשרי משפחה בינו לבין אנטיגונה היא אחיינית שלו היא גם כלתו העתידית והיא פרצה את החוק ולכן היא חייבת להיענש עוד יחס מזלזל לנשים במחזה שקראון אומר לבנו: "האם תגבר אישה עלינו" האישה מצטיירת בפניו כמסיטה שאסור לבנו ליפול בתשוקה אליה היא יכולה לפתות אותו להרס ועבדון ואסור לסטות מדרך הישר בגלל אישה סוטה

1. **שלב שני** – כל העם עם אנטיגונה. מצדיק את מעשיה – הם לא חושבים שהמעשה שלה לא כל כך נורא.

בדבריו של הימון כל אחד מהם מציג טעונים הימון אוהב את אנטיגונה ורוצה הגן עליה ואילו קראון אומר לו שחייב להעניש את זאת שמפרה את חוק המלך.

הנימוקים של קראון

- 1-אני לא יכול להראות פחדן מול העם אם אני אסלח לאנטיגונה בגלל קשרי המשפחה הדבר יראה כאפליה
- 2-כולם צריכים להיות כפופים לחוק צו השליט הוא קודש הקודשים ומי שפורץ את החוק יוביל לפריצות והפקרות צריכה להיות משמעת
- 3-אדם שרוצה למלוך צריך לשלוט קודם בביתו ורק אז לשלוט בעם ובמדינה
- 4-טענתו השוביניסטית של קראון אסור לסטות מדרך הישר בגלל אישה סוטה וגם לא יתכן שאישה תגבור עליהם.

הטיעונים של הימון

- 1.לטענתו האבא צריך להיות קשור לרכשי לב העם כלומר הוא לא יודע שהעם נמצא עם אנטיגונה הם מכבדים את זה שהיא נאמנה למשפחתה ואמיצה
 - 2.אנטיגונה לא עשתה מעשה רע היא כיסתה את מערומי אחיה האם זה פשע? היא עשתה דבר נכון למה אתה רוצה להעניש אותה במוות
 - 3.גם אדם חכם טועה אבא תקשיב לי תהייה פתוח לעצות של אחרים
 - 4.קראון חייב כמלך להיות גמיש ואם הוא יקשה את ליבו הוא עלול להישבר
- הימון מציד שני משלים משל האילן ומשל הספן

משל האילן- אילן בשעת סופה אם הוא יתכופף ויתגמש ולא יצא כנגד זרם המים הוא ינצל אבל אם הוא יתנגד לסערה סופו שיקרוס כך צריך להתנהג קראון ללכת עם העם ולא לצאת נגדו.

משל הספן - הספן משתמש במפרשים כדי לנתב את ספינתו בזמן סופה הוא חייב לרופף את מפרסי הסירה כדי שלא תתהפך כך לדעתו קראון צריך להתרכז לא להמשיך להיות עקשן ודבר חמישי ואחרון גם אדם צעיר יכול להשמיע עצות לאביו המבוגר ממנו אסור לקרטון לזלזל בדבריו בגלל גילו הצעיר.

עמוד 55

בשלב השלישי – מחריף הדיאלוג ביניהם:

הימון אומר לאביו אם לא תקשיב לבקשתי לא תראה אותי יותר. קראון אומר לו איך אתה מעז ללכת אחרי אישה ולעזוב את אביו.

שיא העימות – הימון אומר לאביו קראון שאם אנטיגונה תמות זה יגרור מוות נוסף – זה המוות שלו.

קראון בסוף התמונה משנה את גזר הדין בגלל שחושש שבנו הימון ימות. הוא לא יוציא אותה להורג אלא יגלה אותה אל שממת המדבר, יכלא אותה עם מעט אוכל ומים ואלוהים הוא זה שיגזור את דינה. לטענתו, רק כך היא תלמד את הלקח.

דמות משנית מאדירה את הדמות הראשית והיא מקדמת את העלילה!!

תפקידו של הימון שדמות משנה :

- מאיר את דמותו של קראון על דרך הניגוד: הימון מייצג את הדמוקרטיה וההיגיון לעומת קראון שמייצג את הדיקטטורה והאטימות.
- הוא מקדם את העלילה – בגללו קראון משנה את הגזרה.
- הוא מייצג את דעת העם – שתומך במעשה אנטיגונה.

תפקידה של איסמנה כדמות משנית :

- להאיר את דמותה של אנטיגונה על דרך הניגוד. היא ריאליסטית, צייתנית, כנועה.

מסרים במחזה:

המסרים במחזה באים לידי ביטוי דרך הדמויות ודרך האודות (שירת המקהלה) עם מסרים חינוכיים:

1. גדולתו ותפארתו של האדם שבחוכמתו הצליח להתגבר על הים ועל גליו, הצליח לשעבד את האדם לטובתו, צד את עופות השמיים, החיות והדגים. השתלט על החיות הפראיות ועל מזג האוויר. אך, מול המוות הוא אפסי. בנוסף, אדם צריך להיזהר מחטא ההיבריס – הגאווה שמביא אותו למפלה ומוות.
2. גורל ואופי - גורל, אין מנוס מפני קללת האלים. הקללה עוברת מדור לדור. כך קרה עם משפחת אדיפוס. מבחינת האופי, אנטיגונה חוטאת בחטא ההיבריס- דבר שגורם למותה.
3. נושא האהבה – המקהלה טוענת שמעשיו של הימון נובעים מאהבה ורגש, לדעת המקהלה האהבה קשה כשאל, עזה כמוות. תמורתה ייתן עשיר את כל נכסיו. אהבה יכולה גם לסכסך בין אבות ובנים (רמז לקראון והימון). ואפרודיטה אלת האהבה אינה מרחמת ומשחקת בלב האהובים. בהמשך רואים במחזה שהאהבה מנצחת בעקבות מותה של אנטיגונה הימון מתאבד.

אודה 3 –

נושא האהבה – המקהלה טוענת שמעשיו של הימון נובעים מאהבה ורגש, לדעת המקהלה האהבה קשה כשאול, עזה כמוות. תמורתה ייתן עשיר את כל נכסיו. אהבה יכולה גם לסכסך בין אבות ובנים (רמז לקראון והימון). ואפרודיטה אלת האהבה אינה מרחמת ומשחקת בלב האהובים. בהמשך רואים במחזה שהאהבה מנצחת בעקבות מותה של אנטיגונה הימון מתאבד.

תמונה 4 – מצבה של אנטיגונה לפני כליאתה בידי קראון

אנטיגונה לקראת הובלתה למערה – לקראת מותה. (יש דיאלוג בין אנטיגונה למקהלה ולראש המקהלה).

טעוני אנטיגונה :

1. הדין של המוות שלי – אין דין צדק.
 2. תרחמו ותתפללו עליי.
 3. אני הולכת לפגוש את המתים – משפחתי.
 4. פעלתי מתוך נאמנות למשפחה.
 5. היא משווה את עצמה לניובה – בת אלים ובכך חוטאת שוב בחטא ההיבריס.
- בתמונה זו מופיע מוטיב הגורל מול מוטיב האופי – אנטיגונה תולה את ייסורי חייה בקללה שרודפת את משפחתה. (הקללה של אדיפוס).

תשובת המקהלה :

אל תשווי את לבת אלים. כנראה את מכפרת על החטא של אביך – אדיפוס. הם בוכים לקראת מותה – ומפארים את המעשה שלה.

אודה 4 :

המסר : בני אנוש אינם יכולים לשנות את הגורל שהאלים העידו להם דבר המשרת את המסר הדתי של הטרגדיה.

תמונה 5 – הנביא העיוור טירסיאס מתעמת עם קראון

הנביא מתעמת עם קראון ואומר לו שהאלים כועסים, לא ירדה אש מהשמיים לקחת את הקורבן. הסיבה לכך, חילול כבוד המת – הוא לא קבר את פולינקס.

קראון משתנה – מתחרט. רוצה לתקן אבל עושה משגה טרגי, במקום להציל קודם את אנטיגונה ולבשר לה שבוטל הגזר דין הוא קודם קובר את פולינקס ואחר כך הולך לאנטיגונה. מה שקורה מאוחר מידי כי אנטיגונה מתאבדת במערה – היא תולה את עצמה. הימון מגיע למערה לבשר לה ורואה שהיא התאבדה, הוא לוקח את חרב ונופל עליה – מתאבד גם הוא. כשאמו שומעת את זה שהימון בנה התאבד מתאבדת גם היא.

תפקידו של הנביא העיוור טיראיס :

הנביא הוא נציג האלים, מייצג את חוקי הדת. הוא דמות מחנך הדורשת את הצדק ואת האמת. הוא מכריע בין הקונפליקט המרכזי במחזה – בין קראון ואנטיגונה, בכך שהוא מצדיק את המעשה של אנטיגונה. בעקבות דבריו קראון לראשונה במחזה מגלה רגשות אנושיים של פחד וחרדה בגלל הנבואה של הנביא. לבסוף הוא משנה את גזרתו.

אכסודוס – סיום המחזה

השליח מגיע לקראון ומבשר לו על התאבדות אנטיגונה והימון. קראון משנה את סדר הפעולות שהמקהלה אומרת לו לעשות – קודם אנטיגונה ואז פולינקס כי החי חשוב מהמת. קראון כדי לשכך את עסו הולך קודם למת וזו הטעות הטרגית שלו – הוא מאחר את המועד. ואז יש שרשרת התאבדויות. אנטיגונה לאחריה הימון ואחריו אמו אורידיקה. כאן קראון מגיע לידיעת ההיבריס שלו – שהוביל לאובדנו, ומודה שכל האשמה היא בו.

בסוף המחזה המקהלה מסכמת את המסר החינוכי של המחזה :

”סוף דבר הכל נשמע

שמחת אדם תיכון רק בחוכמה

והחוכמה – היא ביראת אלוה

גאה ורם ישפיל עדי עפר

לעת שיבה – יקנו מוסר ודעת”

על האדם לפעול בחכמה (על פי חוקי האלים) – מה שאנטיגונה וקראון לא עשו!!!

הגאווה היא השורש הרע! המוביל לאסונות. קראון ואנטיגונה חטאו בחטא ההיבריס ופגם זה הוביל לסוף הטרגי.

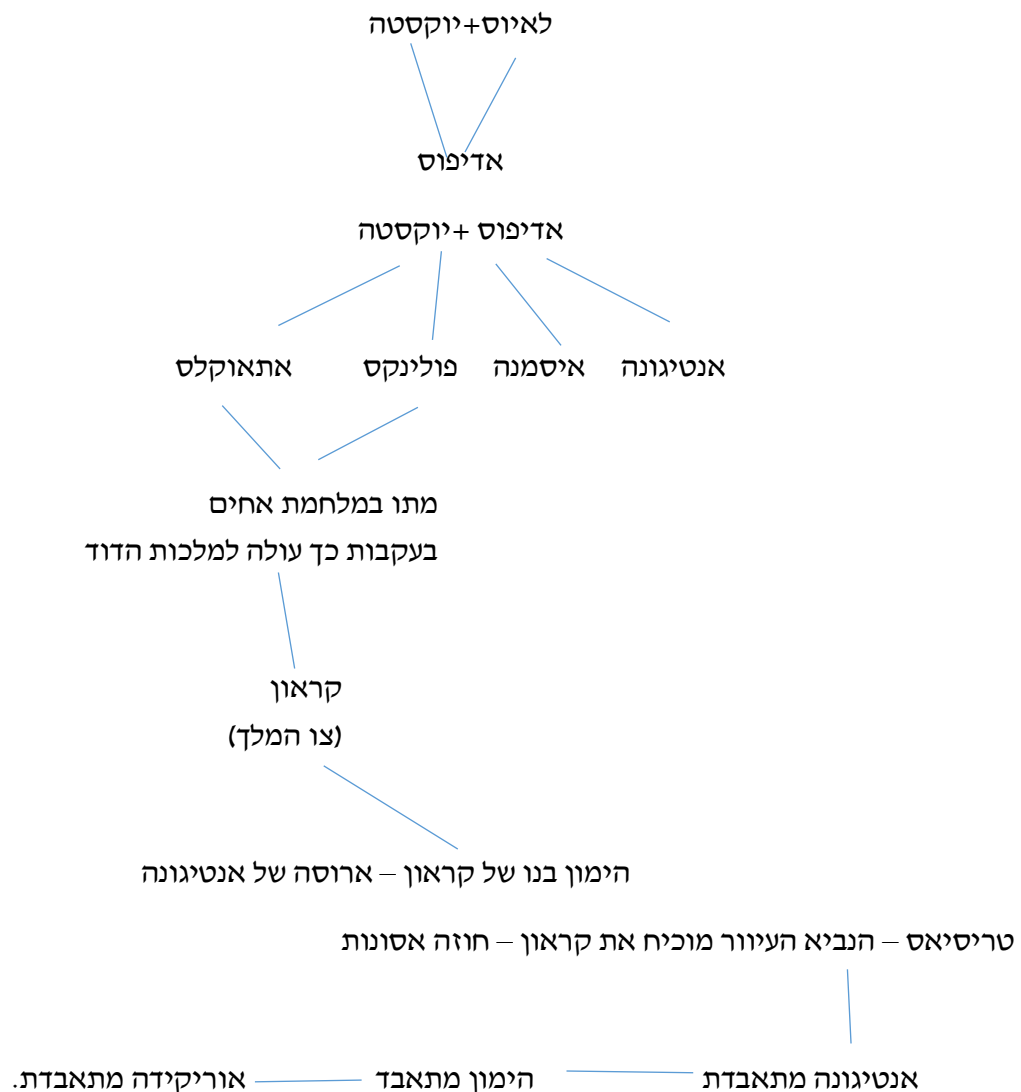
האדם מבין את כל זה רק לאחר המעשה – לעת שיבה!!!!!!

לאחר שקראון מגיע לידיעה ומקבל את עונשו המערכת שבה לתיקונה והמחזה מסתיים באישור מחדש של ערכים – ערך החיים וכדאיות חיי האדם!

בשלב זה הצופה או הקורא חש פורקן, התעלות הנפש – **קתרזיס**.

הקתרזיס הוא רגע שיא של שחרור וזיכוכ מרגשי פחד, חרדה ורחמים שליוו את הקהל במהלך העלילה. לאורך כל המחזה עורער הסדר, כלומר בני האדם הפרו את צו האלים ודבר זה הוביל לשרשרת אירועים של אסונות. בסוף המחזה יש תחושה של רגיעה, הסדר שב על כנו, פולינקס נקבר מחדש כדת, קראון שילם על חטא ההיבריס שלו, הוא הבין את שגיאתו וחטאו ואנטיגונה שילמה בחייה למען אהבת אחיה ולמען חוק האלים.

מבנה המשפחה בטרגדיה:

המקהלה ותפקידה:

מקהלה = נציגי העם ששרים שירים עם מסרים חינוכיים.

ראש המקהלה = דמות במחזה שמייצגת.

הם רואים את האירועים מהצד - ונותנים דעתם.

תפקידם :

1. תפקיד דתי – צו האלים הוא מעל הכל, כולל צו המלך. האלים הם אלו שקובעים גורלו של האדם.
2. המקלה מעבירה מסרים חינוכיים :
 - * גדולתו וכוחו של האדם בעולם מול אפסיותו של המוות.
 - * גורל ואופי – אופיו של האדם מביא אותו לאסונו – לדוגמא חטא ההיבריס.
 - * נושא האהבה – אלת האהבה אפרודיטה.
 - * אכסודוס – אדם צריך לפעול בחוכמה, ביראת אלוה.
3. מרפה את המתח בעלילה . (מעודדת את הדמויות).
4. יוצאת רצף בין התמונות השונות.
5. המקלה מנסה לשמור על אובייקטיביות – משתדלת להציג עמדה מאוזנת ולפשר בין הצדדים.
- 6.

במחזה קיימות שלוש אחדויות:

1. אחדות המקום – הכול מתרחש בעיר תבאי.
2. אחדות הזמן – הכל מתרחש ביממה אחת. (24 שעות). רצף של האירועים.
3. אחדות העלילה – הסיפור הוא סיפור אחד אין סיפור בתוך סיפור. הכל מתרחש לעיני הצופה והעלילה המרכזית היא סביב קבורת פולינקס והתנגשות בין חוק האלים לחוק המלך.

הגיבורים הטרגיים במחזה הם : קראון ואנטיגונה.

שניהם חטאו בחטא ההיבריס – חטא הגאווה שהוביל אותם לאסונות.
שניהם ממעמד גבוה (מלוכה), שניהם עשו משגה טרגי (טעות), שניהם אמידים, שניהם סבלו.
שניהם נחושים בדעתם ושניהם בעלי עקרונות.

הגדרה – גיבור טרגי :

גיבור המייצג את האנושות כולה, יש בו תכונות אנושיות שיכולות להוביל אותו לחטא ואז לסבל.
הוא לא מושלם, מייצג חולשות של בני אדם, פגמים כמו גאווה. עקשנות שמובילה לאסונות.

מאפייני הטרגדיה:

ישנם ארבעה יסודות:

1. המעשה המביש – הפרת הסדר. המעשה המביש הוא ערעור של המוסכמות. הדמויות עושות מעשה שמפר את הסדר במחזה. קראון ואנטיגונה חוטאים בחטא ההיבריס והחטא הזה מוביל אותם לסבל ואסונות. המעשה המביש משקף את חולשות האדם: רצח, ניאוף, גניבה ואלימות. מי שעושה את המעשה המביש הוא בדרך כלל מהמעמד הגבוה – במקרה שלנו אנטיגונה וקראון.
2. סבל – הגיבור שעשה את המעשה המביש עובר סבל גדול. לדוגמא: אנטיגונה בעקבות קבורת פולינקס היא סובלת בדידות וחורצים את דינה – מוות. קראון – ערערו את סמכותו כמלך – העם, אנטיגונה ובנו הוא צריך להתמודד עם כולם בסוף כולם מתים.
3. הידיעה – הגיבור מגיע לתובנה שהוא סובל בגלל מעשיהו. למשל, קראון בסוף המחזה מכיר במשגה הטרגי שלו והוא מנסה לכפר אך הוא עושה את זה באיחור והפוך. גם אנטיגונה מודעת לסבלה ולא עושה לזה שום שינוי.
4. קתרזיס – מזכך. כלומר, אחרי כל הבלגן שנוצר במחזה, אחרי הפרת הסדר – הסדר שב על כנו. כלומר, אנחנו מבינים שצו האלים הוא מעל הכול. קראון גרם להפרת הסדר כשחוקק את צו המלך. אחרי שהוא מכיר בטעותו הוא קובר את פולינקס וכבוד המוות מוחזר. חוק האלים מתקיים. בנוסף, קראון מבין את טעותו מבין שחטא בחטא ההיבריס וזה מה שהוביל לטעויות שלו והוא מנסה לתקן אך הוא מחמיץ. לעומת זאת, אנטיגונה שילמה מחיר כבד בחייה בשביל שני דברים: נאמנות למשפחה – אחיה, ונאמנות לצו האלים.

תפקידה של איסמנה כדמות משנית:

- להאיר את דמותה של אנטיגונה על דרך הניגוד. היא ריאליסטית, צייתנית, כנועה.

השוואה בין הדמויות

השוואה בין אנטיגונה לאיסמנה:

אנטיגונה	איסמנה
----------	--------

אנו חייבות לקבור את אחינו פולינקס, בגלל 2 דברים : - צו האלים – כבוד המת, צו האלים מעל צו המלך. - נאמנות למשפחה.	- אנו חייבות להיות נאמנות לחוק. צו המלך הוא מעל הקול. - הנשים חלשות מהגברים. - המשפחה שלנו ידעה מספיק אסונות. אדיפוס : עקר עיניו וגזר עליו גלות. יוקסטה : התאבדה. - שני האחים : פולינקס ואתאוקלס נהרגו במלחמה.
לא אכפת לה שכולם ידעו את כוונתה להפר את צו המלך.	היא מבקשת מאנטיגונה שמרי בסוד את רצונך להפר את צו המלך
תכונות : אמיצה, נחושה, נאמנה למשפחה.	תכונות : פחדנית, חלשה, ההפך מאנטיגונה, נאמנה לחוק, למלך.

השוואה בין אנטיגונה לקראון :

המשותף :

קראון	אנטיגונה
בעל עקרונות	בעלת עקרונות
חטאו בחטא ההיבריס	חטאו בחטא ההיבריס
גיבור טרגי	גיבורה טרגי
מעמד גבוה	מעמד גבוה
אמיץ, נחוש וחדור מטרה	אמיצה, נחושה וחדורת מטרה
סבל בחייו	סבלה בחייה

השונה :

קראון	אנטיגונה
הודה שחטא בחטא ההיבריס – הודה שעשה משגה טרגי	נשאר מתחילת המחזה ועד סופו – היא לא מתקנת את המשגה הטרגי שלה. היא משלמת מחיר חייה למען אחיה ולמען האלים.
מייצג את השלטון	מייצגת את העם